

12. BÖLÜM

YURT DIŞINDA ANA DİL EĞİTİMİNİN YASAL DAYANAKLARI VE YURT DIŞINDA TÜRKÇE VE TÜRK KÜLTÜRÜ DERSLERİ

Erkan AYDIN¹

GİRİŞ

Çocukların dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın ana dili eğitimi alması en temel hakkıdır. Bir toplum, varlığını koruyabilmesi için o topluma bağlı insanların kendi dilini, kültürünü öğrenmesi, öğretmesi ve bunu gelecek nesillerine aktarması oldukça önemlidir. İnsanlar, kendi ülkelerinden başka ülkelere iş, eğitim ve sağlık gibi nedenlerden dolayı göç etmesi sonucunda gittiği ülkenin dili ve kültürünü öğrenmek zorunda kalmaktadır. Bu sebeple göç ettikleri ülkelerde dâimî olarak kalmaları, beraberinde ana dili ve ikinci dili öğrenmeyle ilgili sorunları ortaya çıkarmaktadır. Nitekim 1960'lı yıllardan sonra Türkiye'den Avrupa ülkelerine milyonlarca Türk göç etmiş ve bu insanlar, gittikleri ülkelerde kuşaklar boyunca yaşamaya devam etmiştir. Bu durum ister istemez bazı sorunları beraberinde getirmiştir. Bu sorunların en başında yurt dışında yaşayan Türklerin ana dilini ve kendi kültürünü yaşadığı ülkede istediği gibi öğrenememesi olmuştur.

Yurt dışında yaşayan Türk çocukları, birden fazla dile ve kültüre maruz kalarak yaşamını sürdürmektedir. Bu çocukların eğitim hayatında ve yaşamlarında başarılı olabilmelerinin tek çaresi, evde konuştuğu dili yani ana dilini düzenli, bir programa ve müfredata bağlı olarak öğrenmesidir. Bunun için gerek T.C. Millî Eğitim Bakanlığı gerekse T.C. Dışişleri Bakanlığına büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Aslında, yurt dışında yaşayan Türklerin Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmelerine birçok yasal dayanak bulunmaktadır. Özellikle Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği tarafından göçmenlerin sosyal, ekonomik ve eğitim gibi haklarına dair alınan kararlar ve antlaşmalar, Türk çocuklarının eğitim alma hakkına en önemli yasal dayanak oluşturmaktadır.

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı

7. Aşağıdakilerden hangisi Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının haklarının takibini yapan ve bu konuda çalışmalar yapan kurum ve kuruluşlardan değildir?
- A) T.C. Cumhurbaşkanlığı
B) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
C) T.C. Dış işleri Bakanlığı
D) T.C. İç işleri Bakanlığı
E) T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
8. Aşağıdakilerden hangisi Birleşmiş Milletler tarafından yapılan antlaşmalardan biri değildir?
- A) 10 Aralık 1948 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
B) 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi
C) 1 Ağustos 1975 tarihli Helsinki Nihai Senedi
D) 16 Aralık 1966 tarihli Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi
E) 16 Aralık 1966 tarihli Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
9. Türklerin sayıca en fazla yaşadığı 3 ülke aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Almanya-Fransa-Hollanda
B) İngiltere-İsviçre-Belçika
C) Fransa-İtalya-ABD
D) Avusturya-Hollanda-Danimarka
E) Hollanda-Avusturalya-İsveç
10. Aşağıdakilerden hangi ülke Türkçe ve Türk kültürü dersi için MEB tarafından öğretmen görevlendirmemektedir.
- A) ABD
B) Almanya
C) Fransa
D) İsviçre
E) İngiltere

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, F. B., & Şen, Ü. (2018). Türkçe ve Türk Kültürü Dersi öğretmenlerinin yurt dışı görevlerine ilişkin kaygı ve hazırbulunuşluk durumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 8(4), 822-839.
- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: TDK Yayınları.
- Bağcı Ayrancı, B., Mete, F. & Keskin, H. (2017). İki dilli Türk çocukları için "Türkçe ve Türk Kültürü" kitaplarının yanlışları, eksiklikleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 2(2), 16-55.
- Birleşmiş Milletler Antlaşması. (1945). Resmi Gazete (Sayı: 6902). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arşiv/7462.pdf>

- Civelek, J. (2006). Helsinki Son Senedi, Paris Şartı ve AGİT. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 1-32.
- Çelik, Y. (2016). *Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarına öz düzenleyici öğretim stratejileriyle Türkçe öğretimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi. (1989). Resmî Gazete (Sayı: 22184). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf>
- Demir, T. (2010). Yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı kapsamındaki Türkçe dersi kazanımlarının değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3).
- Ergin, M. (1993) *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yay.
- Eurydice Report (2019). *Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures*. Brüksel.
- Helsinki Nihai Senedi. (1975). Resmî Gazete (Sayı: 21945). (<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21945.pdf>)
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. (1948). Resmî Gazete (Sayı: 7217). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7217.pdf>
- Karadağ, Ö. & Baş, B. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü Öğretimi*, MEB, Ankara.
- Kavcar, C., Kantemir, E., & Baraz, T. (1986). *Türk dili*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- MEB (2018). *Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Programı*. (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Seviyeler). Ankara.
- MEB (2021). *Yurt Dışında Görevlendirilecek Öğretmenleri Seçme Sınavı Kılavuzu*, MEB, Ankara.
- Sağlam, M. (1989). *Federal alman ilkokullarında Türkçe ve Türk kültürü programının etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Şen, Ü. (2010). Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının ana dili eğitimine yönelik Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yapılan çalışma ve uygulamalar. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 239-253.
- Şen, Ü. (2015). *Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi ve Materyal Tasarımı (Belçika Örneği)*. Edge Akademik Yayınları.
- Yılmaz, G. (2011). Is there a Puzzle? Compliance with Minority Rights in Turkey (1999- 2010), *KFG Working Papers Series* 23, Berlin, KFG, s. 7.
- Yılmaz, G. (2015). Avrupada azınlıklar ve azınlık hakları. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 14(2), 109-122.

İnternet Sitesi Kaynakları

www.mfa.gov.tr

<https://www.ytb.gov.tr>